

A kulturális beruházásokról

Napjainkban egyik aggodva feltett és épp ezért gyakran elhangzó kérdése, hogy gazdasági helyzetünk nehézségeinek következményeit a kultúra milyen mértékben sanyírja meg: képesek vagyunk-e legalább megőrizni a nemzeti jövdelemből a kultúrára fordított részese- eddigi arányát. Kultúrán persze — első hallásra — hajlamosak vagyunk csupán a színházat, könyvtárat, egy- szóval a közművelődési tevé- kenység intézményeit érte- ni. Kétségtelen, hogy mind- ezek fontos elemei a kultú- rában. Van azonban a kultú- ra fogalmának egy tágabb értelmezése is, amelybe szel- emi javaink gyarapítása és azaz újratermelése a tudomá- ny és az oktatás is bele- tartozik. Ha manapság kultú- ra és gazdaság viszonyát kedvezőtlen gazdasági hely- zetünk szempontjából latol- gatjuk, célszerű a kultúra tágabb értelemben vett haszná- lata, hiszen a szorongó kérdések is a kultúra egészé- re vonatkoznak.

Nehéz helyzetekben ren- dszert a lehetőleg azonnal ható, gyorsan megtérülő, te- hát látványos gyógymód ki- nálkoznak kézenfekvő meg- oldásként. Ha heveny problé- máink jelenleg gazdasági jellegűek, logikus, hogy meg- levő és számba vehető erőfor- rásainkat ide összpontosít- sük, akár egyéb, a pillanat törvényei szerint kevésbé fontos területek rovására is — vélekedhetnek sokan, lo- gikailag látszólag teljesen hibátlanul. Ha nem is ör- vendetes, mindenesetre ma- gyarítható lépés, hogy egy- bekköz a kultúrára fordít- ható összegekből is lefara- gunk egy keveset. A színhá-

zakra szánt összegek átme- neti zsugorodását mégiscsak könnyebb elviselni, mint anyagi életszínvonalunk stag- nálását. Végül is minden a gazdasági állapotainktól függ — folytatódik a gondo- latmenet.

Csak hogy e levezés meg- sem hibátlan. Mert igaz ugyan, hogy egy új színház, könyvtár, mozi hatását nem lehet közvetlenül a hasznos- ság, a hatékonyság szem- pontjai szerint megmérni, de még ezekre a bizonyos mér- cék szerint nélkülözhető be- ruházásokra is ott lenne az önmagáért helytálló indok- lás: hatékonyabb gazdasági tevékenység csak a kultúra bázisán valósulhat meg, mert az új minőségek hordozója a gazdaság területén is maga az ember.

Sokkal nyilvánvalóbb a közvetlen összefüggés, ha a kultúrának egy olyan ki- emelten fontos elemét vizs- gáljuk, mint amilyen az okta- tás. Az oktatási tevékeny- ség, mint szellemi újrate- melésünk fundamentuma, el- választhatatlanul kapcsolódik gazdaságunk hatékonyabb működésének kérdéseire. Nemcsak arról van szó, hogy az oktatásnak mindenkor feladata a napi igények szín- vonalának kielégítése. Sokkal inkább és elsősorban arról, hogy az oktatás képes lesz-e felkészíteni az új nemzedé- ket a jövő feladataira a jövő követelményeinek megfele- lően. Ez a kérdés az oktatási tevékenység valamennyi színtjét érinti, már az óvodá- tól kezdve a különböző isko- latípusokon át egészen a munkahelyi át- és tovább- képzésig.

A mai iskolának ugyanis 35—40 éves aktív, munká-

ban töltött időre kell képesí- tenie tanulóit. Olyan időkre, amikor az át- és továbbképzés nem kivétel, hanem öt- tízévente ismétlődő, általá- nos gyakorlat lesz. A köve- telményekkel lépést tartó, korszerű közismereti anyag, a széles körű szakelméleti és szakmai alap biztosítása te- hát jogos és ugyancsak alap- vető igény oktatásunkkal szemben. Nem szorul külö- nösebb bizonygatásra, hogy a követelmények csak jól kon- dicionált oktatási rendszer, a folyamatos tartalmi refor- mokra sokirányúan — anya- gilag is — ösztönzött pedag- gógus képes eleget tenni.

Még kevésbé kíván kimerí- tő magyarázatot gazdaság és tudomány kapcsolata. Szerencsére a természeti- és műszaki tudományok fej- lesztésére szánt összegek oly- kor látványosan is vissza- igazolják befektetésük jogos- ságát. De a látszólag keves- bé produktív társadalomtu- dományok fejlesztésére irá- nyuló beruházások ésszerű- ségéhez sem férhet kétség, legföljebb a fontossági sor- rendben érdemes vitatkozni. Gazdasági, de egész társa- dalmi életünk korszerűsíté- se nagymértékben függ az e területeken folytatott munka minőségétől. Valóságunk jobb megismerése, pontos- sabb értelme, a szocialista de- mokrácia kibontakozása, gazdaságirányításunk ál- landó korszerűsítése mind olyan feladatok, amelyek megoldása elképzelhetetlen a magas színvonalon végzett társadalomtudományi tevé- kenység nélkül.

Nehezen védhető tehát az a szemlélet, amely a fenti területeken kívánna — úgy- mond — takarékoskodni. A közművelődésre, az oktatás- ra, a tudományos munkára, azaz a kultúrára fordított beruházások ügye még a pil- lanat logikája szerint sem el- hanyagolható, sőt nagyon is sürgető és aktuális kérdés. Megválaszolása — bármi- lyen nehéznek tűnjön is — a kompromisszum — mind- annyunk közös, bár látha- tatlan érdeke.

G. B.

Japán zenei est

A magyar—japán kulturá- lis egyezmény aláírásának tizedik évfordulója alkalmából japán tradicionális zenei estet rendeznek ma, csütörtökön este fél 8 órá- tól a Bartók Béla művelő- dési központban — japán előadóművészek közremű- ködéssel.

Úttörők harci játéka

A Tanácsköztársaság év- fordulója alkalmából, teg- nap, szerdán az úttörőszövet- ség valamennyi csapatnak országos riadót, harci játé- kot hirdetett. Kora reggel a rádióból hallhatták a pajtá- sok a riadóra szóló felhívást. A szeptember 39 úttörőcsapatnak több mint 20 ezer tagja mozdult a szóra: egymást értesítették a megbeszél- t riadólánc segítségével, meg- fejtették a titkos parancsot, miszerint a Tanácsköztársá- ság emlékére kellett készíte- niük jelvényt.

A „riadóparancsnokságon” azaz az iskolákban kapták a díszparancsot, amely egész napot kitöltő, színes, gazdag programot jelentett. Az MHSZ, a honvédség, a rend- őrség, a munkásörsgép- képviselői, KISZ-szervezetek, ifjúgárdisták segítségével fogták a feladatok megoldásához. Minden csap- nat előre megtervezett, ön-

Tanulságos eszmecsere

Magyar és szovjet filozófusok a marxista oktatásról

A napokban magyar és szovjet tudósok, oktatók és szakemberek vitatták meg a marxizmus—leninizmus oktatásának eredményeit, le- hetőségeit és feladatait a felsőoktatásban. A hazai egyetemi oktatók és kutatók megbeszélésére tizen- négyen érkeztek a Szovjet- unióból. Budapestten tartot- ták a plenáris ülést, majd szekciókban folyt a munka. Miskolcon a tudományos szocializmus, Pécsen a poli- tikai gazdaságtan, Szeged- den pedig a filozófia okta- tásának kérdéseivel fogla- lkoztak. A József Attila Tudományegyetem látta vendégül a mintegy félszáz hazai szakembert és hét szovjet tudóst. A tudomá- nyos tanácskozás munkájá- ban részt vett dr. Székely Sándor, a városi pártbizottság titkára. A program házigazdája dr. Horvaci László, egyetemi docens, a JATE Filozófiai Tanszéke- nek vezetője volt, aki az ülészak után összefoglalót adott.

— Első alkalommal szov- jet kezdeményezésre szüle- tett meg a két ország felsőoktatási intézményeiben marxizmus—leninizmust okta- tató vezető szakemberek eszmecsereje. A háromnapos konferencia célja egymás álláspontjának megismeré- sén, a tapasztalatok kicseré- lésén, a vitás kérdések tisztázásán és a személyes kap- csolatok kialakításán túl az volt, hogy hatékonyabbá te- gyük az egyetemeken és fő- iskolákon a filozófiai, poli- tikai gazdaságtani és egyéb világnézeti tárgyak oktatá- sát.

— Miről volt szó a buda- pesti nyitó értekezleten?

— A tanácskozást dr. Földi Gyula művelődési mi- niszterhelyettes nyitotta meg, képet adva a felsőok- tatás országos reformjáról, hangsúlyozva a marxizmus —leninizmus oktatása kor-

szerűsítésére tett intézkedé- seket. G. G. Kvaszov, a Szovjetunió felsőoktatási minisztériumának osztály- vezetője arról szólt, hogy náluk hogyan látják és mi- lyen módszerekkel segítik a jövődi szakemberek mar- xista—leninista felkészíté- sét és kommunistává neve- lését. Előadásában kitért általános kérdésekre is, töb- bek között elmondta, hogy a szocializmus építése hosz- szú és árnyalt, sok össze- tevőjű folyamat, a Szovjet- unió is a fejlett szocialista társadalom építésének csak az első lépéseit tette meg. Fontosnak érezték mind- annyian fejtegetéseit a szo- cialista civilizációról, mely szerinte magatartás és élet- forma, összetevői pedig a pozitív hagyományok és a szocialista tartalom.

— Milyen kérdések kerül- tek a szegedi szekcióülés homlokterébe?

— Tartalmas és hasznos vita folyt a tanácskozás két napján. Földesi Tamás egye- temi tanár, az ELTE jogi kara filozófia tanszékének vezetője előadásával pez- dítő vitaalapot szolgáltatót a résztvevőknek. Szembesít- tette a filozófiai oktatást és a mai valóságot, megállapít- ván, hogy a filozófia mono- polhelyzete gyakran elké- nyelmesedéshez, a meggyő- zés munkájának lazulásához vezethet. Kiemelte, hogy a marxizmust kritikailag kell oktatni, a lényeg a marxista tételek és a mai valóság összevetése. A szovjet szak- emberek ezzel szemben azt az álláspontot fejtették ki, hogy csak kiforrott és bizo- nyított tételeket szabad taní- tani. Olyan kérdések is fölmerültek, hogy milyen a hallgatók felkészültsége, nyitottsága, vitakészsége; a filozófiát mint tudományt, ideológiát, a társadalom ál- talános kérdéseinek fogla- latát vagy a napi politika háttérét kell-e hangsú-

lyozni az oktatás folyamatá- ban; mi a szerepe az erköl- csi nevelés egészében az etika tanításának; milyen a határfoka, melyek a lehető- ségei stb? Nagy terjedelemben foglalkoztunk a mai polgári filozófiákkal és azok kritikájával. Összefoglalva megállapítható, hogy ered- ményes és tanulságos talál- kozót zártunk. Meggyőződé- sünk, hogy ez a fórum jól szolgálta a kölcsönös meg- értést, és alapot nyújt a további együttműködéshez.

G. G. Kvaszov elmondta, sikeresnek ítélik meg a ma- gyar—szovjet társadalomtu- dományi tanszékvezetők első közös szemináriumát. Mindkét ország képviselői- nek alkalma nyílt ezekben a napokban megismerkedni az adott szakterület kutatóinak, tudósainak munkájával, amelyet a kongresszus hatá- rozatok szellemében végez- nek. A két ország felsőokta- tási intézményeinek együtt- működése hagyományokon alapul, tradicionálisan jó a kapcsolat például az etika tudósai között. Sok szovjet szerző tanulmánya jelent meg már magyar lapokban, és a magyar kutatók írásait is nagy érdeklődéssel fogad- ták a szovjet folyóiratokban. A mostani tapasztalatsere gazdagította a résztvevők tu- dását, alkotó jellegű vita ala- kult ki. Különösen nagy figyelemmel vitatták meg a marxizmus—leninizmus okta- tásának módszereit, és igen fontos az is, hogy a filozófi- án belül a résztvevők egymáshoz való viszonyát, egymással való kapcsolatát is elemezték. A tanácskozás megerősítette, hogy a mar- xizmus—leninizmusban szét- bonthatatlan egységet alkotó e tanítás alapelveivel való hűség, és a marxizmus—le- ninizmus alkotó jellegű gaz- dagítása, továbbgondolása.

T. L.

Új film

Kincs, ami nincs

Szines, szinkronizált olasz film. Írta: Amendola Corbucci. Fényképezte: Luigi Kuveiller. Zene: Oceans együttes. Rendezte: Sergio Corbucci. Főbb szereplők: Bud Spencer, Terence Hill.

Akadnak bizonyos eviden- ciák, amelyek nélkül tán nem is élet az élet. Például: ha Bud Spencer, akkor az csakis és kizárólag csattogó- buffogó, sajátos stílusban tá- lalt pofonparádé, lezserül elegáns és lazán linkóci csir- kefogászat. És elvéve szelle- mes, gyakrabban farszótóan bugyuta, nagyjából a 10—12 évesek humorérzékének és kalandfilmigényének megfe- lelő história, ahol pénz nem számít, csak a szórakozás, ugyebár.

És van a többé-kevésbé örök társ, Terence Hill, úgvis, mint kettős számú igazságosztó, kéz a kézben, ha kell a Piedone, ha kell (mint ezúttal), a Charlie nevet viselő, enyhén elefántoid alkatú, behízott szemű, szőr- mők népmeséhséssel, ötödike- sek kedvencével, Sandokan legnagyobb vetélytársával. A kérdés mindössze az: vajh' meddig lehet fokozni, sőt egyáltalán fenntartani még azt a kaptafát, amire irigy- lése méltó magabiztossággal húzogatták a jó öreg Bud életői és fenntartói az ötle- teket, pontosabban, amiket ők annak tartanak?

Úgy tűnik, a Kincs, ami nincs láttán pláne, hogy ez a filmtípus olyan, mint a

vas. Nem azért, mert min- denkit addig ütnek benne az újdonsült mesehősök, amig meleg, hanem mert nem ár- hat neki idő és kritikuss, felemelt helyár és a meg- szokottság idővel mégiscsak álmosító monotonizálja: él és tündöklök örökkön-örök- ké, ámen.

Nincs mit tenni, bele kell törődni, mint az influenza- járványba vagy a libanoni helyzetbe. S ha a végén még az is kiderül, hogy az előbb igaznak, majd hamisnak hitt dollármilliók (mi más lehetne kincs a huszadik században, avagy neveljük csak megfelelő eszmei alap- pon gyermekeinket) mégisc- csak valódiak, az egzotikus csendes-óceánj szigeten to- vább időző hőseink láttán már csak azon szurkolha- tunk: ugyan meddig bírják majd a csinos bennszülött lányok hula-huláját. A hula-hula nem semmi, tudjuk, de megnyugtatóan közlöm: biztos, hogy nem nagyon sokáig.

Nem olyan élvhajász fiúk ők, Bud ugyan nem az a ki- fejezett fogycikáraklám, Terence meg igyekszik pó- tolni ebbéli hiányosságait (a filmben különösen intelli- gens: csak enni szeret, lehe- tőleg a másét, no meg ve- rekedni) — de azért lehet számítani rájuk. Rövidesen újra jelentkeznek. És ez ez- után már mindig így lesz. Boldogan ütnek és ütnek, amíg csak meg nem halnak. Itt a vége, fuss a moziba! Vagy el a közeléből?

Domonkos László

Az ideai összeg, célok

Központi ifjúsági alap

Az Állami Ifjúsági Bi- zottság ebben az évben a ta- valyival azonos összeget, 80 millió forintot fordíthat a központi állami ifjúságpoli- tikai feladatok megvalósítá- sának támogatására, s ezt a forrást mintegy 120 millió forinttal egészítik ki a helyi tanácsok ifjúságpolitikai célú pénzeszközei. Az ideai központi ifjúsági alap fel- használásáról — amerről a közelmúltban döntött az ÁIB — tájékoztatta az MTI munkatársát Gálos Lászlóné,

az ÁIB titkárságának gaz- dasági vezetője.

— A fiatalok szabad idő- s programjainak támogatására ez évben összesen 40 millió forintot fordítunk az alap- ból. A már eddig is alkalmozott és jól bevált hagyomá- nyos formák mellett fontos feladatnak tartjuk, hogy anyagi eszközökkel segítjük az ifjúsági létesítmények műsorrelátásának javítását. A Művelődési Minisztérium- mal közösen „színházi busz- járatokat” szervezünk, s az akció révén várhatóan mind több kistelepülésen élő fiatal válik gazdagabbá eddig ta- lán soha nem ismert élmé- nyekkel.

— Az éves költségvetés készítésekor figyelembe vet- tük, hogy az idén tovább szeretnénk folytatni az ifjú- sági turisztikai kölcsönöz- szolgálat kiépítését, eszkö- ztárának bővítését, és támog- tást adunk a kedvezmé- nyes bérleti díjakhoz. E ha- mar népszerűvé vált szol- gáltatást 1977-ben a KISZ KB hozta létre, s az Ezer- mester Vállalat üzemelteti több megyeszékhelyen, és az ifjúsági turisztikai közpon- tok környékén. Az ideai költsé- gvetésben is jelentős tétel a különböző üdülések támog- atása. Csaknem 10 millió forinttal járunk hozzá az úttörőcsapatok önállóan szervezett vándortáborozásá- hoz, a központi sáortábo- rokhoz és a csapattáborok- hoz. 1984-ben körülbelül 22 ezer középiskolás és szak- munkástanuló fiatal üdülté- sét segítiük.

— A veszélyeztetett fiatal- lokkal kapcsolatos állami feladatok közül már az idén

típusú gondozási formák modellszerű bevezetésére, a gyermek- és ifjúságvédelem javítását szolgáló helyi kez- deményezéseket, és a nevelő- otthonokban élő állami gon- dozott fiatalok sportéletének támogatására.

— Az alaptól jelentős összeget szánunk a központi politikai, közművelődési és tömegsportakciók, a terme- lési mozgalmak finanszíro- zására, az ifjúság nevelésé- ben kiemelkedő munkát végző kollektívák és szemé- lyelek elismerésére.

— Évről-évre növekvő összeget fordítunk a nem tervezhető, de szerencsére mind gyakrabban jelentkező új kezdeményezések felka- rolására. Olyan az öntevé- keny és a társadalmi mun- kára épülő akciókról van szó, amelyeknek eredményé- ként a használaton kívüli épületekből, helyiségekből ifjúsági klubokat és más lé- tesítményeket hoznak létre, s a fiatalok az átalakítás- hoz, vagy az elkészült he- lviségek berendezéséhez kérnek anyagi támogatást.

— A központi ifjúsági alap minden forintját igyek- sünk úgy elkölteni, hogy a fiatalok fejlődése szempont- jából valóban hasznos kez- deményezéseket, programo- kat támogassuk. Ezt a célt szolgálja az is, hogy az idén — az ÁIB és a Magyar Út- törők Országos Szövetsége közös pályázata alapján — 35 személyi számítógép be- szerzéséhez adunk anyagi hozzájárulást, segítve ezzel, hogy a gyermekek játékos for- mában, szinte szórakozva sa- játíthassák el a legkorsze- rűbb számítástechnikai alap- ismereteket — mondotta vé- gül Gálos Lászlóné.